

IN MEMORIAM SIPKE LOOTSMA

De heer N. Ottema houdt zijn toespraak bij de overdracht van den grafsteen van Paulus Jansz. Kley, welke op initiatief van Sipke Lootsma door het Friesch Genootschap in de Wargaster Meer werd geplaatst en 25 September 1939 aan het bestuur van het waterschap overgedragen.

(Archief „L. Ct.”.)

Sinds eenige jaren nemen de dagbladen bij de jaarwisseling necrologieën op, lijsten van in het afgelopen jaar overleden belangrijke staatsburgers. Deze maal hebben deze necrologieën op ons Nederlanders een bijzonderen indruk gemaakt en zeker hebben wij met diepen eerbied de lange lijsten met de vele namen gelezen, waaronder zooveel verdienstelijke mannen, die ons vaderland hebben gediend en die in het afgelopen jaar ons helaas zijn ontvallen.

De Leeuwarder Courant heeft bij de opstelling van de in dit blad opgenomen lijst van gestorvenen in de eerste plaats het oog op persoonlijkheden, die eenig speciaal belang voor onze provincie hebben gehad. Natuurlijk kan daarbij zeer gemakkelijk een en ander over het hoofd worden gezien, daar ontegenzeggelijk behalve de genoemden vele andere verdienstelijke staatsburgers in 1940 aan Nederland en aan Friesland zijn ontvallen.

Ik zou echter gaarne nog de speciale aandacht van allen, die in de Friesche beschaving belang stellen, willen vestigen op het heengaan op 15 Mei 1940 van Sipke Lootsma, een Fries, die reeds meermalen voor de belangen van zijn provincie was opgekomen en van wien — indien hij den levensstrijd had kunnen volhouden — voor de Friesche beschavingsgeschiedenis nog zooveel goeds te wachten zou zijn geweest.

Sipke Lootsma werd 9 Januari 1888 te Roordahuizum (Fr.) geboren en werd opgeleid tot den onderwijzersstand. Hij kwam te Zaandam als leeraar in de geschiedenis en voelde zich, nadat hij hier spoedig ingeburgerd was, bijzonder aangetrokken tot de Zaanlanden en het groote bedrijfsleven in deze streek in het heden en verleden. Benoemd tot leeraar aan de Gemeentelijke Kweekschool te Amsterdam, was het hem toch wegens familie-omstandigheden vergund, te Zaandam te blijven wonen, en hij benutte dit door het bestudeeren van de archieven der Zaanse gemeenten en van het Rijksarchief te Haarlem. Vooral de notaris-protocollen hadden zijn aandacht. Van zijne onderzoekingen gaf hij de

resultaten in het licht als artikelen in het dagblad De Zaanlander, in het Zaanlandsch Jaarboek en in eenige periodieken, alsmede in afzonderlijke werken. De voornaamste onderwerpen zijn de walvischvaart, de Zaanse scheepsbouw en vele aanverwante oude ambachten. Laten we hopen, dat zijn verspreide publicaties door de Zaanse oudheidkundige genootschappen in een bundeltje worden uitgegeven. Ze zijn het ten volle waard.

Ook zijn oude geboorte-provincie had voortdurend zijn aandacht en aan zijn initiatief was het te danken, dat in 1939 door het Friesch Genootschap de grafsteen van Paulus Jans Kley, de Amsterdamsche koopman, die zoo'n groote rol gespeeld heeft bij de droogmaking van de Wargaster Meer, een passende plaats kon worden bezorgd.

Naast de walvischvaart uit de Zaanstreek had ook het aandeel, dat Friesland, speciaal Stavoren en Harlingen, in de 17e en 18e eeuw in de walvischvaart bij Spitsbergen en straat Davis hebben gehad, zijn aandacht. Herhaaldelijk ben ik hierover met hem in correspondentie geweest, doch helaas zijn de vele aantekeningen, die hij over dit onderwerp reeds had gemaakt, met hem heengegaan.

Zijn laatste geschiedkundig opstel is na zijn dood in het dezer dagen verschenen Jaarboek van het Nederlandsch-Economisch Historisch Archief verschenen en draagt als titel „De Zeevaart van Hindeloopen in de Zeventiende Eeuw”. Het onderwerp, dat ook op de laatste vergadering van het Friesch Genootschap op interessante wijze is besproken en dat nog steeds het onderwerp uitmaakt van naspeuringen in de oude archieven van dit vroegere Hanze-stadje aan de Zuiderzee, had dus ook zijn intense belangstelling.

Laat zijn lichtend voorbeeld ons een aansporing zijn om zonder nevenbedoelingen, enkel en alleen om de liefde voor het oude vaderland, te blijven opkomen voor de aloude beschaving van Friesland en Nederland.

N. O.